

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XI. Vndecim alia emendationis Decreta vsque ad decimum septimum. Oppugnationes Suauis reiectae de Pensionibus, & de pluribus Sacerdotijs vni collatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

dispensare; & in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolica re-
 feruatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in diœcesi sua per seipsos,
 aut Vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis ab-
 soluere, impositâ penitentiâ salutari. Idem & in heresis crimine in eo-
 dem foro conscientie eis tantum, non eorum Vicarijs, sit permissum.

Vlcerum maximè putrescentium curatio, quantò inferioris ma-
 nus labor est cum in corporibus fit, tantò superioris est, cum in
 animis exercetur.

C A P V T X I.

Vndecim alia emendationis Decreta vsque ad decimum septimum.

Oppugnationes Suauis reiecta de Pensionibus, & de pluribus
 Sacerdotijs uni collatis.

VII. **V**T fidelis populus ad suscipienda Sacramenta maiori cum reue-
 rentia atque animi deuotione accedat; præcipit sancta Synodus
 Episcopis omnibus, vt non solum, cum hæc per seipsos erunt
 populo administranda, prius illorum vim & usum pro suscipientium captu
 explicant, sed etiam idem à singulis Parochis piè prudenter, etiam linguâ
 vernaculâ, si opus sit, & commodè fieri poterit, seruari studeant, iuxta
 formam à sancta Synodo in Cathedesi singulis Sacramentis præscribendam;
 quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis om-
 nibus populo exponi curabunt: nec non vt inter Missarum solemnias, aut
 diuinorum celebrationem, sacra eloquia, & salutis monita, eadem ver-
 naculâ linguâ singulis diebus festis vel solemnibus explanent; eademq; in
 omnium cordibus, postpositis inutilibus questionibus, inserere, atque eos in
 lege Domini erudire studeant.

VIII. Apostolus monet, publicè peccantes palam esse corripiendos.
 Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen com-
 missum fuerit, vnde alios scandalo offensos commotosq; fuisse non sit dubi-
 tandum; huic condignam pro modo culpa penitentiam publicè iniungi
 oportet; vt quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, suæ emendatio-
 nis testimonio ad rectam reuocet vitam. Episcopus tamen publica hoc pen-
 itentie genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis in-
 dicauerit expedire. In omnibus etiam Cathedralibus Ecclesijs, vbi id com-
 mode fieri poterit, Penitentiaris aliquis cum vnione præbende, proximè
 vacaturæ, ab Episcopo instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut
 Licentiatus in Theologia vel Iure Canonico, & annorum quadraginta, seu
 alias qui aptior loci qualitate reperiat; qui dum confessiones in Ec-
 clesia audiet, interim præsens in Choro censeatur.

Pars III.

FFFFF

IX. Quæ

1563.

IX. Quæ aliâ sub fel. rec. Paulo III. & nuper sub Beatissimo Domino nostro Pio IV. in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinarijs diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, visitatione constituta sunt; eadem etiam in ijs Ecclesijs secularibus obseruentur, quæ in nullius Diocesi esse dicuntur; ut ab Episcopo, cuius Cathedralis Ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo qui semel in Concilio Prouinciali à Prelato loci illius electus fuerit, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, visitentur: non obstantibus priuilegijs & consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabilibus.

X. Episcopi, ut aptius, quem regunt, populum possint in officio atque obedientia continere, in omnibus ijs quæ ad visitationem, ac morum correctionem subditorum suorum spectant, ius & potestatem habeant, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi, & exequendi, iuxta Canonum Sanctiones, quæ illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac diocesis suæ utilitate necessaria videbuntur. Nec in his, ubi de visitatione aut morum correctione agitur, exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam, interposita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta aut iudicata fuerint, quoquo modo impediât, aut suspendat.

XI. Quoniam priuilegia & exemptiones, quæ varijs titulis plerisque conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere dignoscuntur; decernit sancta Synodus, ut, si quando iustis, grauibus, & ferè necessarijs suadentibus causis aliquos honorarijs titulis Prototonariatus, Acolythatus, Comitatus Palatii, Capellani Regij, aut alijs huiusmodi in Romana Curia, vel extra, insignibus decorandos esse placuerit; nec non alios, cuiuscumque monasterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut sub nomine seruentium militijs, seu monasterijs, hospitibus, collegijs, aut quocumque alio titulo assumi, nihil ex ijs priuilegijs detractum esse Ordinarijs intelligatur, quò minus ijs, quibus etiam concessa sunt vel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinarijs tamquam Apostolicæ Sedis delegatis, plene in omnibus, & quo ad Capellanos Regios, iuxta Constitutionem Innocentij III. quæ incipit: Cum Capella, subiecti existant: exceptis tamen ijs, qui prædictis locis aut militijs actu seruiunt, & intra eorum septa ac domos resident, subq. eorum obedientia viuunt, siue ijs, qui legitime & secundum regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat: non obstantibus priuilegijs quibuscumque, etiam Religionis sancti Ioannis Ierosolymitani, & aliarum militiarum. Quæ verò priuilegia residentibus in Curia Romana vigore Eugenianæ Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent; ea in ijs qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum benefi-

beneficiorum minimè intelligantur; sed Ordinary iurisdictioni subiecti permaneant: non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

XII. Cum dignitates in Ecclesiis, præsertim Cathedralibus, ad conseruandam augendamq; Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ, vt, qui eas obtinerent, pietate præcellerent, alijsq; exemplo essent, atque Episcopus operâ & officio iuuarent: meritò, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem xxv. sue ætatis annum attigerit; & in Clericali ordine versatus, doctrinâ ad suum munus exequendum necessariâ, ac morum integritate commendetur, iuxta Constitutionem Alexandri III. in Concilio Lateranensi promulgatam, que incipit, Cum in cunctis. Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores aut Licentiati in Iure Canonico. Ad ceteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici alioquin idonei, & xxii. annis non minores, adsciscantur. Prouisi etiam de beneficis quibuscumque curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses in manibus ipsius Episcopi, vel, eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, orthodoxe sue fidei publicam facere professionem, & in Romane Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant ac iurent. Prouisi autem de canonicatibus & dignitatibus, in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo seu eius Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur; alioquin prædicti omnes prouisi, vt supra, fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur. Neminem etiam deinceps ad dignitatem, canonicatum aut portionem recipiant, nisi qui eo ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda aut portio requirit; aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat. In omnibus verò Ecclesiis cathedralibus omnes canonicatus ac portiones habeant annexum ordinem Presbyterij, Diaconatus vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuatur, prout viderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat; ita tamen, vt dimidia saltem pars Presbyteri sint, ceteri verò Diaconi, aut Subdiaconi: vbi verò consuetudo laudabilior habet, vt plures vel omnes sint Presbyteri, omnino obseruetur. Hortatur etiam sancta Synodus, vt in prouincijs, vbi id commodè fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars canonicatum, in Cathedralibus Ecclesiis, & Collegiatis insignibus, conferantur tantum Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel Iure canonico. Præterea obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis dignitates, canonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat vigo-

1563.

re cuiuslibet statuti aut consuetudinis, ultra tres menses, ab eisdem Ecclesiis quotlibet anno abesse: saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt; alioquin primo anno priuetur unusquisque dimidiâ parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ ac residentie fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente vero contumaciâ, contra eos, iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur. Distributiones verò; qui statis horis interfuerint, recipiant: reliqui, quavis collusione aut remissione exclusâ, his careant, iuxta Bonifacij VIII. Decretum, quod incipit, Consuetudinem: quod sancta Synodus in usum reuocat: non obstantibus quibuscumque statutis & consuetudinibus. Omnes verò diuina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia; & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, adfistere, & inseruire, atque in choro, ad psallendum instituto, hymnis & canticis Dei nomen reuerenter, distinctè, deuotèq; laudare. Vestitu insuper decenti tam in Ecclesia quam extra assidue utantur; ab illicitisq; venationibus, aucupijs, choreis, tabernis, lusibusq; abstineant; atque eâ morum integritate polleant, ut meritum Ecclesie Senatus dici possit. Cætera, quæ ad debitum in Diuinis officijs regimen spectant, deq; congrua in his canendi seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulq; de omnibus Ecclesie ministris, quæ necessaria erunt, & si qua huiusmodi; Synodus prouincialis, pro cuiusque prouinciæ utilitate & moribus certam cuique formulam præscribet. Interea verò Episcopus non minus quam cum duobus Canonicis, quorum vnus ab Episcopo, alter à Capitulo eligatur, in ijs, quæ expedire videbuntur, poterit prouidere.

XIII. Quoniam pleræque Cathedrales Ecclesie tam tenuis redditus sunt & angustæ, ut Episcopali dignitati nullo modo respondeant, neque Ecclesiarum necessitati sufficiant, examinet Concilium prouinciale, vocatis ijs quorum interest, & diligenter expendat, quas propter angustias tenuitatemq; vicinis vnire, vel nouis prouentibus augere expediat; consecutâq; de præmissis instrumenta ad summum Romanum Pontificem mittat; quibus instructus summus Pontifex, ex prudentia sua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem vniat, aut aliquâ accessione ex fructibus augeat. Interim verò donec prædicta effectum sortiantur, huiusmodi Episcopis, qui fructuum subuentione pro diocesis suæ tenuitate indigent, poterit de beneficij aliquibus, dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu canonicatus, & præbendæ, nec monasteria, in quibus riget regularis obseruantia, vel quæ Capitulis generalibus, & certis Visitatoribus subduntur, à summo Romano Pontifice prouideri. In Parochialibus etiam Ecclesijs, quarum fructus æquè adeò exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus

ribus satisfacere, curabit Episcopus, si per beneficiorum unionem, non tamen regularium, id fieri non possit, ut primitiarum, vel decimarum assignatione, aut per parochianorum symbola ac collectas, aut quâ commodiori et videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris aut Parochie necessitate decenter sufficiat. In unionibus vero quibuslibet, seu ex supra dictis, seu alijs causis faciendis, Ecclesie parochiales monasterijs quibuscumque, aut Abbatys, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesie Cathedralis, vel Collegiate, siue alijs beneficijs simplicibus, aut hospitalibus, militisve non uniantur; & que unite sunt, reuideantur ab Ordinarijs, iuxta alias Decretum in eadem Synodo sub sel. rec. Paulo III. quod etiam in unitis ab eo tempore citrà, eque obseruetur: non obstantibus in ijs quibuscumque verborum formis, quæ hic pro sufficienter expressis habeantur. Ad hæc in posterum, omnes hæc Cathedrales Ecclesie, quarum redditus summam ducatorum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum, secundum verum annum valorem, non excedunt, nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum grauentur. In ijs quoque ciuitatibus, ac locis, ubi parochiales Ecclesie certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscuè petentibus Sacramenta administrant; mandat sancta Synodus Episcopis, pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut, distincto populo in certas propriasq; parochias, unicuique suum perpetuum peculiaremq; Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licitè Sacramenta suscipiant; aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, provideant. Idemq; in ijs ciuitatibus, ac locis, ubi nulla sunt Parochiales, quamprimum fieri curent: non obstantibus quibuscumque priuilegijs & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

2. Opponit huic Decreto Suauis: Longè maius expectatum fuisse remedium deterrimo pensionum abusu. Consistamus. Aut loquimur de illarum distributione, quæ nunc vsurpatur; aut de institutione in vniuersum. Quod ad priorem spectat, remedium expectari non poterat ex Concilio, nec ex vlla humanarum legum: semper enim distributio præmiorum, eorumque bonorum omnium, quæ non ex hereditate, sed ex electione obtinentur, hominibus committatur oportet; qui possunt eam perperam exercere, aut intelligentiæ aut voluntatis vitio. Si verò loquamur de institutione præmiorum in genere; in primis non erat in potestate Episcoporum Romanæ Pontificis, eam auferre sine graui offensione Principum, qui præcipuè pensionibus, quæ imponuntur sacerdotijs, ipsorum nominatione conferendis, magnam partem hominum de se benemerentium remunerantur. Præterea, sine pensionum subsidio sustentari Cardinales non possent, non rependi præmia tot ministris, qui per

1563.

inestimabilem laborem vniuersali Ecclesiae seruiunt; non consulti hominibus litteratis, qui eidem Ecclesiae & semper ornamento sunt, & ubi opus est, praesidio. Hac de re complures peculiarium Ecclesiarum possessores, aegro animo aliquid e suis prouentibus Romae pendentes, plurima blaterant, rationesque populares ac speciosas congerunt: sed opus esset ut saepius in memoriam reuocarent celebrem apologum Menenij Agrippae: reuoluant historias, obseruentque, an quo tempore Ecclesia Romana minus abundabat auctoritate ac prouentibus, Ecclesiastici alij in locis tantum abundarent, quantum in praesentia, etiam detractis ijs quae Romae conferunt.

XIV. Pergebant Decreta Synodi: In pluribus Ecclesiis, tam Cathedralibus quam Collegiatis & Parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex praua consuetudine observari intelligitur, ut in electione, praesentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiae, vel beneficii, canonicatum, aut praebendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, certa conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesue illicitae, aut etiam quae in aliquibus Ecclesiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur: haec cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, ut, quaecumque huiusmodi in usus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacae labis aut sordida auaritia suspicionem habent, fieri non permittant: ipsiq; diligenter de eorum constitutionibus siue consuetudinibus super praedictis cognoscant, & illis tantum, quas ut laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, ut prauas ac scandalosas, rejiciant, & aboleant. Eos vero, qui aduersus haec, in praesenti Decreto comprehensa, quauis ratione commiserint, penis contra simoniacos editis, sacris Canonibus, & varijs summorum Pontificum Constitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis: de quarum surreptione, obreptione, & intentionis defectu Episcopus, tamquam Apostolicae Sedis delegatus, cognoscere possit.

Super hoc Canone fingit Suauis per subdolam fictionem, homines in spem venisse, sublatum iri solutiones annuorum fructuum, quas dicunt Annatas, & sumptus ad obtinenda diplomata; sed eam spem, ait ille, postea ab effectis fuisse delusam. Spes huiusmodi concipi non poterat ab ijs, qui sciebant, semper in eo firmum stetit Concilium, ne Pontifici sua iura tolleret, & ibi praeter ceteris Lotharingum. Quod si quis ex Episcopis illa attigit, creditus est loqui

loqui aut ex affectu vindictæ, aut ex defectu peritiæ. Sed hac de re alibi tam multa dicta sunt, vt superuacaneum sit quidquam addere. Parcatur Suauis, si sæpius eadem repetit; id enim animi perturbati proprium est. Atque hinc fit, vt Poëtæ, perturbatorum hominum personas agentes, id præstent cum imitationis laude, quod alibi morositatis vitio ipsis verteretur.

XV. Statuebatur deinde: *In Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, ubi frequentes, adeoq; tennes sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonorum gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant; liceat Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, ijs vnire, vel, si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus & proventus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorum numerum reducere; ita tamen, vt tot supersint, que diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commode valeant respondere: non obstantibus quibuscumque constitutionibus & priuilegijs, aut quacumque reservatione generali, vel speciali, aut affectione: neque prædictæ vniones aut suppressiones tolli seu impediri possint ex quibuscumque prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus vel suspensionibus.*

XVI. Capitulum, Sede vacante, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum vnum, vel plures fideles ac diligentes decernat, qui rerum ecclesiasticarum & proventuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item Officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in Iure Canonico sit Doctus, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit, ad Metropolitanam deputatio huiusmodi deuoluatur. Et si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumq; vt præfertur, negligens fuerit; tunc antiquior Episcopus ex suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta Oeconomum & Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus vero ad eandem Ecclesiam vacantem promotus, ex ijs qua ad eum spectant, ab eisdem Oeconomo, Vicario, & alijs quibuscumque officialibus, & administratoribus, qui, Sede vacante, fuerunt à Capitulo, vel ab alijs in eius locum constituti, etiamsi fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris, possitq; eos punire, qui in eorum officio seu administratione deliquerint: etiamsi prædicti officiales, redditus rationibus, à Capitulo, vel à deputatis ab eodem, absolutionem aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo

repeatur

1563. teneatur Capitulum de scripturis ad Ecclesiam pertinentibus, si quæ ad Capitulum peruenerunt, rationem reddere.

XVII. Cùm Ecclesiasticus ordo peruertatur, quando vnus plurium officia occupat Clericorum; sancte sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi. Verùm quoniam multi improbe cupiditatis affectu seipsos, non Deum decipientes, ea quæ bene constituta sunt, varijs artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt; sancta Synodus debitam regendis Ecclesijs disciplinam restituere cupiens, presenti Decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiamsi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari; statuit vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur: quod quidem si ad vitam eius, cui conferitur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæc non modò ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam secularia quam regularia, quæcumque, etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli ac qualitatis existant. Illi vero qui in presenti plures parochiales Ecclesias, aut vnã Cathedralẽ, & aliam parochialem obtinent, cogantur omninò, quibuscumque dispensationibus ac vnionibus ad vitam non obstantibus, vnã tantum Parochiali, vel solã Cathedrali retentã, alias Parochiales infra spatium sex mensum dimittere: alioquin tam Parochiales, quàm beneficia omnia, quæ obtinent, ipso iure vacare censeantur, ac tamquam vacantia liberè alijs idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tutã conscientiã, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, vt resignantium necessitatibus commodã aliquã ratione, prout summo Pontifici videbitur, prouideatur.

De hoc Decreto Suauis dicit, prudentes homines præfagite, nulum inde futurum effectum, adiointes, hoc sæculum eo dignum non esse. Equidem fateor, à me putari, iniquius me gerere cum hoc homine, capaci atque erudito negotijs ciuilibus, si crederem illum ex animo hæc locutum, & non potius ad seruiendum prudenter causæ, arrepto contra suos aduersarios loco specioso, quamuis falso, prout oratoribus & causarum patronis mos est. Tam imbecillæ mentis ille non erat, quin cognosceret id quod iam tum cognouere quidam peritiores, quòdque postmodum ab experientia omnes edocti sunt. Relegatur sententia, paulò antè à nobis allata, Archiepiscopi Hydruntini, qui paucis ob oculos posuit absurda, quæ vniuersalis illius Decreti obseruatio intulisset. Nec propterea reprehendendi sunt Patres Tridentini: etenim eorum mens non erat, vt per Decretum ligarentur manus illæ supremæ, quas Concilium tum in principio tum in fine suarum legum declarauit à se liberarè relin-

relinqui. Quare hoc Decretum persistit in suo robore apud eos quibus præscriptum est, nimirum, apud inferiores Præfules, quorum iudicio, & quorum voluntati fortasse non oportebat libertatem vniuersè permitti accumulandi in vno solo capite plura sacerdotia, quæ possunt vtilius distribui, ad complures eorum clericos indigentes sustentandos. Sed ponamus, Synodum optasse, vt Decretum illud etiam ab Apostolica Sede seruarietur: nullus vniquam exiit in orbe terrarum Senatus, siue ecclesiasticus siue profanus, cuius leges aliqua ex parte se corrigi ab experientia non senserint; quemadmodum nullus Viruuius exempla sua tam accuratè formauit, vt semper egregiè in opus deuenerint. Nonnumquam prudentiæ est, vel cum dubitatione successus tentare id, quod, si succederet, communitati placeret, saltem quò palàm fiat, si illud non fit, in causa esse non voluntatis sed virium defectum. Eapropter vltra modum necessaria est Pontificis auctoritas, à multis adeò impugnata, relaxandi Concilij sanctiones, eisque derogandi. Væ principatui vasto, & ex varijs nationibus conflato, si quamplurimas leges ederet, dein verò, antequam ab vsu tamquam bonæ comprobarentur, adempta fuisset potestas illas mitigandi omni magistratui, vno excepto, qui perdifficiliter & pererrò conuocaretur. Dei, non hominum prouidentia constitutiones edere potest, quæ tutæ sint à detrimento, antequam ab experimento confirmatæ. Ceterum si quis mihi dixerit, superfluos redditus ecclesiasticos in vno eodemque capite vituperandos esse, in hoc nihil ego contendam; quàmquam etiam in hac parte, vbi fiat distributio pro meritis ac virtute, non pro animorum affectionibus, comperiatur, ex opibus ecclesiasticis, in vno possessore congestis, ortum trahere plurima bona & in egestatis leuamine, & in virtutum incitamento, & in structura ingentium priorum operum, quibus abundat Christiana Respublica, quorum pleraque ab huiusmodi opulencia constructa sunt. Sed quia sæpè animi propensio causa est, ne amplæ diuitiæ ecclesiasticæ tradantur religiosissimis distributoribus, nolo hîc inire controuersiam, an satius foret vniuersè obseruare, ne tam multæ in vno coniungerentur. Duo fidenter dicam.

7 Primum est: Hanc emendationem difficilius præstituros Principes laicos, quàm summum Pontificem. Quare optimè respondit Episcopus ille Gallorum querimonijs, ipsos id temporis in Gallia auctores esse præcipuarum corruptelarum, de quibus conquerebantur. Quamuis autem postea Regum pietas variis malis medellam admouerit; tamen nec ibi, nec in Hispania aut Germania,

Pars III.

G g g g g

vniquam

1563. vniquam obtineretur, ne redditus ecclesiastici vlli darentur nisi ad congruentem ipsius sustentationem. Quare iniuriâ huiusmodi odio Roma oneratur.

Alterum, quod euidens est: Etiam si utilis esset inuolabilis obseruatio, ne redditus ecclesiastici in vno eodemque possessore congererentur, præter quosdam limites moderatos; nec fieri posse, neque par esse, vt hæc lex custodiretur ne in eodem homine duo ac plura sacerdotia coniungerentur. Huiusmodi lex in sacerdotijs, ad mansionem cogentibus, fuit præstantissima; nec Suavis affirmare ausus est, obseruationem in ea desiderari. Sed in sacerdotijs simplicibus parum refert, si vnus è Clericis plura possideat, dummodò inter omnes prouentibus non excellat; & ex altera parte sacerdotia simplicia tot sunt numero, & eorum pleraque tam leui pondere, vt rarissimè possit per vnum aut alterum satis prospici possessori ad honestam sustentationem; præsertim cum in manu Pontificis non sit, efficere vt ea vacent, quæ congruentes huic aut illi homini prouentus afferrent. Hic autem argumentum resumens, quo antea usus fui, percontor, An Principibus laicis suppetat ratio huius legis obseruandæ, tametsi ex sacerdotijs, quæ ipsis nominantibus conceduntur, plura sint pingua; ex ijs verò quorum concessio libera est Romano Pontifici, plura sint exilia.

In locis Rhetorum nullus est acceptior, adeoque ad persuadendum aptior quàm aduersum diuites, cum illi ferè singuli faueant, hoc est ij omnes, qui diuites aut non sunt, aut non esse censentur, rem siquidem metiuntur alij ex merito quod in se credunt, alij ex luxu quem in se vellent, alij ex appetentia quam in se sentiunt: & tamen quilibet hominum miserior foret quàm quilibet pauperum nunc non est, nisi essent innumeri pauperes: nemo siquidem esset qui exerceret artes magis laboriosas ac fœdas, quarum, ex doctrina Philosophi, humana vita maximè indiget.

CAPVT